

Toplumsal Politika Dergisi

Turkish Journal of Social Policy

e-ISSN: 2717-9338

Başvuru: 15.04.2025 Kabul: 25.05.2025

Araştırma Makalesi / Research Article

Aşırı Turizm ve Sosyal Etkileri Overtourism and Its Social Impacts

Onur BAYRAKCI ¹

ÖZ

Günümüzde turizm, ekonomik açıdan önemli bir sektör haline gelmiştir. Ancak ucuz hava yolculuğu, sosyal medyanın etkisi ve kitle turizmi paketleri gibi faktörler, özellikle Avrupa'daki bazı popüler destinasyonlarda kontrolsüz kalabalıklara ve "aşırı turizm" sorununa yol açmıştır. Bu durum, destinasyonların taşıma kapasitesini aşarak çeşitli olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Aşırı turizm, yerel halkın yaşam kalitesini ciddi şekilde etkilemektedir. Turist yoğunluğu nedeniyle artan konut kiralari, temel ihtiyaç maddelerinin fiyatlarının yükselmesi ve altyapının yetersiz kalması, yerel halkın refah seviyesinin düşmesine neden olmaktadır. Tüm bu olumsuz etkiler, sosyal politikaların işlevsiz hale gelmesine zemin hazırlamaktadır. Mağduriyetlerinin sonucu olarak, aşırı turizme maruz kalan yerel halklar arasında turizm karşıtı hareketler ortaya çıkmıştır. Avrupa'da turistlere yönelik tepkiler, çeşitli eylemlerle kendini göstermiştir. Bu eylemlerin sonucunda hükümetler, ziyaretçi sayısını sınırlandırma, alternatif turizm rotalarını teşvik etme, yerel toplumla işbirliği yapma ve eko-turizm gibi sürdürülebilir uygulamaları benimsemeye başlamıştır. Türkiye'de ise istihdam ve döviz girdisi kaygıları nedeniyle turizm eleştirileri daha çok söylemsel düzeyde kalmakta ve hükümetler üzerinde etkili bir baskı oluşturulamamaktadır. Bu durum, radikal politikaların hayata geçirilmesini engellemektedir. Bu çalışma, aşırı turizmin nedenlerini, sonuçlarını ve sürdürülebilir çözüm önerilerini literatür araştırması yöntemiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, turizm politikalarının yeniden değerlendirilmesi ve dengeli bir yaklaşım geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Aşırı turizm, Taşıma kapasitesi, Turizm fobi

ABSTRACT

Today, tourism has become an important sector in economic terms. However, factors such as cheap air travel, the influence of social media and mass tourism packages have led to uncontrolled crowds and the problem of "overtourism", especially in some popular destinations in Europe. This situation exceeds the carrying capacity of the destinations and produces various negative results. Overtourism seriously affects the quality of life of the local people. Increasing housing rents due to tourist density, rising prices of basic necessities and inadequate infrastructure cause the welfare level of the local people to decrease. All these negative effects pave the way for social policies to become dysfunctional. As a result of their victimization, anti-tourism movements have emerged among the local people exposed to overtourism. Reactions towards tourists in Europe have manifested themselves through various actions. As a result of these actions, governments have started to limit the number of visitors, encourage alternative tourism routes, cooperate with the local community and adopt sustainable practices such as ecotourism. In Türkiye, on the other hand, due to concerns about employment and foreign exchange input, tourism criticism remains at a more discursive level and effective pressure cannot be exerted on governments. This situation prevents the implementation of radical policies. This study aims to examine the causes, consequences and sustainable solution suggestions of overtourism through literature research method. The research reveals the necessity of re-evaluating tourism policies and developing a balanced approach.

Keywords: Overtourism, Carrying capacity, Tourismphobia

¹ Doç.Dr., Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, SHMYO, Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü, Balıkesir, Türkiye, obayrakci@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5300-8389

Giriş

Turizm, ülkelerin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimine katkı sağlayan en önemli gelir kaynaklarından biridir. İnsanların yeni yerler keşfetme, farklı kültürlerle tanışma ve dinlenme ihtiyacı, turizmi her geçen gün daha da büyüten temel etkenler arasındadır. Özellikle küreselleşmenin artmasıyla birlikte seyahat imkanlarının çeşitlenmesi, turizmin hem yerel hem de uluslararası düzeyde önemini artırmıştır.

Turizm, ekonomik açıdan ülkeye döviz kazandıran ve istihdam yaratan, sosyo-kültürel açıdan farklı kültürlerin etkileşimini sağlayan, turistlere hizmet, eğlence ve dinlenme imkanı sunan, çevresel açıdan ise doğal kaynak kullanımını teşvik eden bir faaliyettir. Ülkelerin sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi değerler, turizm için önemli kaynaklar olarak kabul edilir. Ancak, bu kaynakların turizm amaçlı nasıl kullanıldığı büyük önem taşır.

Turizmin bir bölgede yarattığı olumlu etkilerin yanı sıra olumsuz etkileri de bulunmaktadır. Özellikle gelişmekte olan bölgeler için ekonomik fırsat olarak görülen turizm faaliyetlerinin, eskiden olduğu gibi masum ve maliyetsiz bir sektör olmadığı, aksine ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan olumsuz sonuçlar doğurabileceği yönündeki görüşler giderek artmaktadır (Gürbüz, 2002, s. 50). Bunun sebebi ise ülkelerin, turist çekmek ve gelirlerini artırmak için turistlerin taleplerine yönelik farklı farklı çalışmalar yapmasından kaynaklanmaktadır. Turizmin canlanması bir yandan gelir ve istihdam açısından önemliyken destinasyonların turistlerin taleplerine gören şekillendirilmesi yerel halk üzerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır (Çam ve Çelik, 2022, s.67). Bu bağlamda, turizm, çeşidine bağlı olarak, mevcut sorunları artırabileceği gibi yeni sorunlara da yol açabileceği kabul edilmektedir. Bu nedenle, turizmin geliştirilmesi her zaman bölge veya ülke için faydalı olmayabilir (Walmsley, 2017; Alladdinoğlu, v.d., 2016, s. 427- 428).

Turizm alanında kapasitenin artması sonucu ortaya çıkan durum 'aşırı (over tourism) kavramıyla açıklanmaktadır. Aşırı turizm, son yıllarda özellikle popüler destinasyonlarda artan ziyaretçi sayılarıyla birlikte ortaya çıkan sosyal, çevresel ve ekonomik sorunları ifade eden kritik bir küresel sorundur. Turizm sektörünün ekonomik katkılarına rağmen, kontrolsüz büyüme, yerel halkın yaşam kalitesini düşürmekte, doğal ve kültürel mirası tehdit etmektedir.

1.Literatür Taraması

Son yıllarda aşırı turizm (overtourism), hem akademik çevrelerde hem de politika yapıcılar arasında giderek daha fazla ilgi gören bir konu haline gelmiştir. Bu kavram, turizm destinasyonlarının taşıma kapasitesini aşan ziyaretçi sayıları nedeniyle ortaya çıkan sosyal, çevresel ve ekonomik sorunları ifade etmektedir. Türkiye’de İstanbul, Kapadokya ve Antalya gibi popüler destinasyonlar, yurt dışında ise Barcelona, Venedik ve Amsterdam gibi şehirler, aşırı turizmin olumsuz etkilerini en yoğun şekilde deneyimleyen yerler arasındadır. Bu konu Literatürde aşırı turizm, farklı disiplinler tarafından ele alınmıştır.

Çolak vd. (2020), “Ölçüsüz Turizm’e (Over-Tourism) Dair Kavramsal Bir Yaklaşım” adlı çalışmalarında, son yıllarda giderek artan bir sorun haline gelen "ölçüsüz turizm" (over-tourism) kavramını teorik bir çerçevede ele alarak, tanımı, nedenleri ve olası çözüm önerilerini sistematik bir şekilde incelemektedir. Çalışma, aşırı turizmin turizm destinasyonlarında yol açtığı çevresel bozulma, sosyo-kültürel etkiler, altyapı yetersizlikleri ve yerel halkın yaşam kalitesindeki düşüş gibi temel sorunları kavramsal olarak tartışmaktadır.

Bilgiçli ve Yıldırğan (2022), “Aşırı Turizm Ve Turizm Karşıtlığı Üzerine Bir Değerlendirme: Çeşme Örneği.” Adlı makalelerinde, aşırı turizm (overtourism) ve buna bağlı olarak gelişen turizm karşıtlığı (tourismphobia) olgusunu Çeşme özelinde incelemektedir. Çalışmada, turizmin yoğunlaşmasının yerel halk, çevre ve kültürel dokuda yarattığı olumsuz etkiler ele alınmaktadır.

Yumuk ve Altıntaş (2019), “Bodrum’da Yaşayan Yerel Halkın Kentsel Yaşam Kalitesi Algılarının Aşırı Turizm (Overtourism) Kapsamında Değerlendirilmesi” adlı makalede, Bodrum’da yaşayan yerel halkın aşırı turizm nedeniyle değişen kentsel yaşam kalitesine ilişkin algılarını incelemektedir. Araştırma, turizmin yoğunlaşmasıyla ortaya çıkan altyapı yetersizlikleri, trafik sorunları, konut fiyatlarındaki artış ve sosyo-kültürel doku üzerindeki baskılar gibi olumsuz etkileri ele almaktadır.

Şahin ve Yüksel (2002), Kuşadası’ndaki kruvaziyer turizminin yerel halk üzerindeki etkilerini incelemiş ve turizmin gelir artışı sağlamakla birlikte düşük harcama, kalabalıklaşma, hava kirliliği ve kültürel bozulma gibi sorunlara yol açtığını tespit etmiştir.

Özgürel ve Yılmaz (2021)’ın “Aşırı Turizmde Kalabalık Yönetimi: Belediyeler Tarafından Kullanılabilecek Akıllı Turizm Uygulamaları” adlı makaleleri ise, aşırı turizmin yol açtığı kalabalık yönetimi sorunlarına akıllı turizm uygulamalarıyla çözüm önerileri sunuyor. Belediyelerin; gerçek zamanlı veri analizi, IoT tabanlı sensörler, dinamik fiyatlandırma, mobil uygulamalar ve yapay zeka destekli yönlendirme sistemleri gibi teknolojileri kullanarak turist yoğunluğunu nasıl dengeli hale getirebileceğini tartışmaktadır.

Çetinoğlu ve Uygur (2020), “Aşırı Turizm Sorununa Çözüm Olarak Pazarlamama Stratejileri Kullanılabilir Mi? Pamukkale Örneği” adlı çalışmalarında, aşırı turizm (overtourism) sorununa yönelik çözüm arayışlarında pazarlamama (de-marketing) stratejilerinin etkinliğini Pamukkale özelinde incelemektedir. Araştırma, turizm destinasyonlarında aşırı yoğunluğun yol açtığı çevresel tahribat, altyapı yetersizlikleri ve yerel halkın yaşam kalitesindeki düşüş gibi sorunlara karşı, geleneksel pazarlama yaklaşımlarının tersine, turist sayısını bilinçli olarak sınırlandırmayı hedefleyen stratejileri ele almaktadır.

Aylan ve Aylan (2020), “Aşırı Turizm Kavramının Farklı Boyutlarıyla İncelenmesi: Instagram’da Paylaşılan Fotoğraf ve Yorumların İçerik Analizi” adlı makalelerinde, aşırı turizm (overtourism) olgusunu sosyal medya perspektifinden inceleyerek, Instagram’da paylaşılan fotoğraf ve yorumların içerik analizi yoluyla turistlerin ve yerel halkın deneyimlerini, algılarını ve tepkilerini

değerlendirmektedir. Araştırma, aşırı turizmin çevresel tahribat, kalabalıklaşma, kültürel erozyon ve yerel halkın turizme karşı tutumları gibi çok boyutlu etkilerini ortaya koyarken, sosyal medyanın bu sorunları yansıtmadaki rolünü de vurgulamaktadır. İncelenen veriler, turistlerin genellikle destinasyonların doğal ve kültürel güzelliklerini öne çıkaran paylaşımlar yaparken, yerel halkın ise turizmin olumsuz etkilerine (gürültü, fiyat artışları, yaşam alanlarının işgali gibi) dair şikayetlerini dile getirdiğini göstermektedir.

Kılıç ve Aydoğan (2009), Bodrum'da aşırı turizmin yerel halk üzerinde yabancılaşma ve tarihi merkezden göç gibi dolaylı tepkilere yol açtığını, ancak organize protestoların görülmediğini belirtmiştir.

Demirel vd. (2024), Kapadokya'daki balon turlarına yönelik şikayetleri incelemiş, kapasite aşımı, gürültü ve çevresel tahribat gibi sorunlar tespit etmiştir.

Yüksel vd. (2020) ise Akyaka'da aşırı turizmin çevresel bozulma, altyapı yetersizliği ve sosyal gerilimlere neden olduğunu vurgulamıştır. Bu çalışmalar, aşırı turizmin yerel topluluklar üzerindeki çok boyutlu olumsuz etkilerini ortaya koymaktadır.

Yarkıcı ve Yıldız (2024), “Aşırı Turizm ve Aşırı Turizmle Mücadele Eden Destinasyonlar” adlı çalışmalarında, aşırı turizmin (overtourism) küresel turizm destinasyonları üzerindeki etkilerini ve bu sorunla mücadele eden destinasyonların uyguladığı stratejileri incelemektedir.

Higgins-Desbiolles (2020), “The “war over tourism”: Challenges to sustainable tourism in the tourism academy after COVID-19” adlı makalelerinde COVID-19 sonrası turizm endüstrisinin yeniden yapılanma sürecinde, sürdürülebilir turizm ilkelerinin akademik ve pratik alanda karşılaştığı zorlukları ele alıyor. Yazar, turizmin hızlı toparlanma baskısı altında ekonomik çıkarların öncelenmesinin, çevresel ve sosyal sürdürülebilirliği tehdit ettiğini savunuyor.

Seraphin vd. (2018), “Over-tourism and the fall of Venice as a destination” adlı çalışmalarında Venedik örneği üzerinden aşırı turizmin (over-tourism) destinasyonlar üzerindeki yıkıcı etkilerini inceliyor. Araştırma, Venedik'in turist sayısındaki kontrolsüz artış nedeniyle karşılaştığı sorunları (altyapı çöküşü, yerel nüfusun göçü, kültürel kimlik erozyonu) vurgularken, mevcut turizm modelinin sürdürülemez olduğunu savunuyor. Makale, kruvaziyer turizminin rolüne özel dikkat çekerek, bu sektörün şehrin ekolojik dengesini nasıl tehdit ettiğini ortaya koyuyor.

Agyeiwaah (2020), “Over-tourism and sustainable consumption of resources through sharing: The role of government” adlı makalesinde ise, aşırı turizm sorununa çözüm olarak paylaşım ekonomisi modelini ve hükümetlerin düzenleyici rolünü inceler. Çözüm için hükümetlerin yerel odaklı politikalar üretmesi ve paydaş işbirliğini sağlaması gerektiği sonucuna varır.

Alexis (2017), “Over-tourism and anti-tourist sentiment: An exploratory analysis and discussion” adlı makalesi, Bu araştırma, aşırı turizmin tetiklediği turizm karşıtlığı olgusunu sosyal, ekonomik ve kültürel

boyutlarıyla ele alıyor. Alexis, Barcelona, Venedik ve Bali gibi destinasyonlarda görülen "Turistlere Hayır" protestoları, duvar yazıları ve yerel halkın sosyal medya tepkilerini analiz ederek, turizmin kontrolsüz büyümesinin toplumsal gerilimleri nasıl artırdığını ortaya koyuyor.

Koh vd. (2020), "Overcoming "over-tourism": The closure of Maya Bay" adlı çalışmasında, Tayland'ın Maya Koyunun, günde 5000 ziyaretçinin yarattığı ekolojik tahribat nedeniyle 3.5 yıl kapatıldığını ve yeniden açılışa getirilen günlük 300 kişilik kota, erişim kısıtlamaları ve ziyaretçi eğitimi sayesinde deniz ekosistemi büyük ölçüde iyileştiğini anlatmaktadır. Yazara göre, bu vaka, aşırı turizme karşı sert önlemlerin etkinliğini kanıtlarken, sürdürülebilir turizm için yerel halkın da sürece dahil edilmesi gerektiğini göstermektedir.

Jacobsen (2019), "Hotspot Crowding and Over-tourism: Antecedents of Destination Attractiveness" adlı makalesinde ise turistlerin aşırı kalabalık destinasyonlara yönelme nedenlerini incelemiş ve . popüler yerlerin çekiciliğinin nasıl aynı zamanda aşırı turizme yol açtığını analiz etmiştir.

Rasoolimanesh ve Seyfi (2021), "Residents' perceptions and attitudes towards tourism development: a perspective article" adlı çalışması, yerel halkın turizme yönelik tutumlarını şekillendiren, ekonomik fayda/yaşam kalitesi dengesizliği, kültürel erozyon endişeleri ve gelir dağılımı adaletsizlikleri gibi 3 temel faktörün olduğunu anlatmıştır.

2.Taşıma Kapasitesi

Turizm ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel açıdan güçlü bir toplum yaratmak için önemli bir araçtır. Ancak bu etkinin sağlanabilmesi için turizmin doğal ve kültürel kaynakları koruyan, sürdürülebilir bir yapıda olması gerekmektedir. Bu da ancak iyi bir turizm planlaması ile mümkündür. Turizm planlaması, turizmin potansiyel etkilerini araştırarak çevreyi ve yaşam koşullarını iyileştiren önemli bir süreçtir. Bu planlama, turistik çekicilikleri artırmanın yanı sıra turistlerin deneyimlerini zenginleştirirken, yerel halkın yaşam kalitesini ve çevresel kaynakların sürdürülebilirliğini de gözetir. Planlamanın başarısı için en kritik kavramlardan biri "taşıma kapasitesi"dir. Taşıma kapasitesi, fiziksel-çevresel, sosyo-demografik ve politik-ekonomik faktörleri dikkate alır ve bu bileşenler birbiriyle ilişkilidir. Turizmin bir bölgeye olumlu ve olumsuz etkilerini öngörmek ve gerekli önlemleri almak için taşıma kapasitesi gibi kapsamlı planlama araçlarına ihtiyaç vardır (Bilgiçli ve Ertürk, 2022, s.1124-1125).

Planlamacıların 1980'lerden itibaren taşıma kapasitesi kavramına odaklanması, turizmin sürdürülebilirliği açısından kritik bir adım olmuştur. Holden (2002) tarafından belirlenen faktörler, turistik bir bölgenin ekonomik, sosyal ve çevresel dengesini korumak için dikkate alınması gereken unsurları kapsamlı bir şekilde ortaya koyarken, pratikte yöneticilerin kısa vadeli ekonomik kazanımları öncelikli olarak taşıma kapasitesini aşma eğilimi uzun vadede geri dönüşü zor hasarlara yol açabilmektedir. Aşırı turist yoğunluğu, ekosistemlerin tahribatına, doğal kaynakların tükenmesine ve kirliliğin artmasına neden olarak çevresel bozulmaya yol açarken, aynı zamanda yerel halk ile turistler arasında kültürel gerilimler, kaynak paylaşımında eşitsizlikler ve yaşam kalitesinin düşmesi gibi sosyal

çatışmaları da beraberinde getirebilmektedir. Turizme aşırı bağımlılık, ekonomik çeşitliliği azaltarak bölgeyi pandemi veya ekonomik krizler gibi dış şoklara karşı savunmasız hale getirirken, aşırı kullanım nedeniyle bölgenin cazibesini kaybetmesi ve turist memnuniyetinin düşmesi de uzun vadede gelirlerin azalmasına ve marka değerinin erozyona uğramasına sebep olabilmektedir (Avcı, 20007, s.493).

Taşıma kapasitesi, turizmin geleceği için bir "denge unsuru" dur. Kısa vadeli kârlar yerine, uzun vadeli sürdürülebilirlik stratejileri benimsenerek hem doğal hem de kültürel miras korunmalıdır. Bu yaklaşım, turizmin bir bölgeye katkı sağlarken aynı zamanda onun kimliğini ve kaynaklarını tüketmemesini garanti altına alacaktır (Avcı, 20007, s. 493).

3. Aşırı Turizm Kavramı ve Etkileri

Ülkelerin turistik destinasyonlarının taşıma kapasitesinin artması sonucu terminolojiye yeni bir kavram olan ‘Aşırı turizm’ kavramı eklenmiştir. Aşırı turizm, turizmin belirli zamanlarda ve belirli yerlerdeki etkisinin fiziksel, ekolojik, sosyal, ekonomik, psikolojik ve/veya politik kapasite eşiklerini aştığı durumu ifade eder (Peeters vd., 2018, s. 21-22). Sosyal taşıma kapasitesi, Avrupa Parlamentosu tarafından tanımlanan ‘Aşırı Turizm’ kavramı içinde en zor tespit edilen olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir bölgenin hem yerel halkın tolerans seviyelerini hem de ziyaretçilerin deneyim kalitesini koruyarak kaldırabileceği maksimum kullanım düzeyini ifade eder. Bu, ziyaretçilerin deneyim kalitesinde kabul edilemez bir düşüş yaşanmadan ve yerel toplum üzerinde olumsuz etkiler oluşmadan, bir alanın ne kadar turist ve aktiviteyi kaldırabileceğini belirler. Sosyal taşıma kapasitesinin iki temel bileşeni vardır:

a) Ziyaretçilerin deneyim kalitesi: Ziyaretçilerin alternatif destinasyonlar aramadan önce kabul edebileceği deneyim standartları,

b) Yerel halkın toleransı: Yerel nüfusun turistlerin varlığına karşı gösterdiği hoşgörü derecesi. Sosyal kapasite eşikleri, çevresel, kültürel veya ekonomik faktörlerden farklı olarak tamamen değer yargılarına dayandığı için ölçülmesi ve değerlendirilmesi en zor olanlardır. Bu nedenle, turizm planlamasında sosyal taşıma kapasitesinin dikkate alınması, hem ziyaretçilerin memnuniyetini hem de yerel halkın refahını korumak açısından kritik öneme sahiptir (Saveriades, 2000, s. 149).

Aşırı turizm konusunda yapılan çalışmalar, bu kavramın farklı boyutlarıyla ele alındığını göstermektedir. Goodwin (2017), yerli halkın yaşam kalitesinin turist yoğunluğu nedeniyle kötüleşmesi üzerinde durmaktadır. Milano vd. (2018), yerel halkın refahını azaltan turizm yoğunluğunu vurgularken, Singh (2018) sürdürülemez turist tercihlerine dikkat çekmektedir. Sünnetçioğlu vd. (2021), aşırı turizmi toplum üzerindeki olumsuz etkilerle ilişkilendirirken, Koens vd. (2018) hem yerel halkın hem de turistlerin deneyim kalitesinin bozulmasına odaklanmaktadır. Sziva vd. (2019) ise yerel halkın çöp, gürültü ve suç artışı gibi şikayetlerini öne çıkarmaktadır. Aşırı turizmin nedenleri arasında markalaşma stratejileri (Séraphin vd., 2018) ve belirli etkinliklere yönelik turist gruplarının yoğunluğu (Namberger vd., 2019) yer almaktadır. Aşırı turizm, geçici olmasına rağmen uzun vadeli olumsuz etkiler yaratmakta,

ekonomik beklentilerin karşılanamaması ve yerel halkın sosyal ve çevresel direnç geliştirmesine yol açmaktadır (Cheer, Milano ve Novelliakt, 2019: akt., Bilgiçli ve Yıldırğan, 2022, s. 569).

Turistik bir bölgedeki turist trafiğinin etkisine ilişkin bilimsel araştırmalar, turist trafiğinin aşırı yoğunlaşmasının çekici yerlerde aşırı kalabalığa, aşırı reklamcılığa ve agresif ticarileşmeye yol açtığını, bunun da turistlerin deneyimlerinin estetik kalitesini düşürdüğünü ve doğal ve kültürel kaynakların bozulmasına neden olduğunu göstermiştir. Aşırı turist sayısının etkisi, hizmetlerin, kira ücretlerinin ve gayrimenkul fiyatlarının artmasına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra, tarihi şehirlerdeki bölgelerin soylulaştırılmasına da yol açmaktadır. Turist sayısındaki artışın sosyal etkilerinden biri ise, yerel halkın turistlere karşı tutumunun değişmesidir. (Çetinoğlu ve Uygur, 2020, s. 3010-3011). Bu değişiklik, sakinlerin turizmin olumlu ve olumsuz etkilerini nasıl algıladıklarına bağlıdır. Sakinler arasında turistlere karşı olumsuz bir tutumun ortaya çıkması, sosyal taşıma kapasitesi sınırlarının aşılmasının, yani meydana gelen değişiklikleri kabul etme yeteneğinin bir sonucudur (Adam R. Szromek ve diğerleri, 2020, s. 1). Dünya çapında popüler turistik yerler turizm açısından bir dönüm noktasına ulaştı. Bu yerler, "aşırı turizm, "turizm fobi, "aşırı kalabalık yerler" veya "ziyaretçi baskısı" olarak adlandırılan yeni bir olguyla ziyaretçilerle doluyor. Aşırı kalabalıklık, yerel sakinlerin ve toplulukların günlük yaşamını bozuyor, destinasyonların doğal ve sosyokültürel varlıklarını bozuyor, turizmin alt ve üst yapısını aşırı kalabalıklaştırıyor ve ziyaretçi deneyimini etkiliyor. Bazı durumlarda aşırı turizm, sivil protestolara ve sakinlerin turizmin durdurulmasını talep etmesine yol açtı. Böylece, aşırı turizm olgusu daha da "bir anti-turizm olgusuna" dönüştü (Kuşcer ve Mihalic, 2019, s. 4).

Aşırı turizm sadece ziyaretçi sayısı değildir, bunun yanı sıra şehir merkezlerindeki kamusal alanların tıkanıklığı, kamusal alanların özelleştirilmesi, kruvaziyer turizminin büyümesi ve mevsimsel tıkanıklık, konut fiyatlarındaki artış, yerleşiklerin satın alma gücünün kaybı, yerel halk ile ziyaretçiler arasındaki dengesiz sayı gibi etkenler sonucu yerel halkın sosyal durumlarında kötüleşmesinin önünü açmakta, sosyal politika üretiminin de zorlaşmasını sağlamaktadır (Henley,2020). Bu durum sosyal bağların bozulmasına ve yerel kimlik duygusunun zayıflamasına neden olur. Sakinler küçük krallıklarındaki önemlerini kaybederken, yerlerini kamusal alanın kendilerine göre uyarlanmaya başladığı turistler alır ve bu da yerel topluluğun kendi şehirlerinde yabancı gibi hissetmesine neden olur (Szromek ve diğerleri, 2019, s. 2).

Özetle, aşırı turizm, turist yoğunluğunun yarattığı çok boyutlu sorunlarla karakterize edilmekte ve sürdürülebilir turizm politikalarıyla dengelenmesi gerekmektedir. Psikolojik kapasite, insanların (yerleşikler ve/veya diğer ziyaretçiler) kalabalık etkileriyle duygusal olarak başa çıkma kapasitesini ifade eder. Siyasi kapasite, yerel yönetimlerin aşırı turizm büyümesinin sonuçlarını kavrayamama, yönetememe ve idare edememe, ev sahibi toplumun yaşam kalitesini tehlikeye atma kapasitesini ifade eder. Bu tanım, yüksek büyüme ve ziyaretçi hacminin neden olduğu her türlü stresi içerir. Sosyal (ev sahipleri, misafirler, vatandaşlar), fiziksel (altyapı, mekan), ekonomik (turizm ticari bölgeleri) ve ekolojik (gürültü, hava kalitesi, su kullanımı, su kalitesi, atık vb.) yönleri içerir. Daha geniş bir

perspektiften bakıldığında, aşırı turizm, turizm etkisi çalışmaları alanı içinde çerçevelenebilir (Peeters vd., 2018, s. 21-22).

4. Turizmofobi

Son on yılda, özellikle şehirlerdeki turizm destinasyonları, aşırı turizm ve buna bağlı toplumsal hoşnutsuzlukla karşı karşıya kalmıştır. "Turizmofobi" terimi, İspanyol medyası tarafından bu durumu tanımlamak için ortaya atılmış olsa da sorun oldukça karmaşıktır. Aşırı turizm ve turizmofobi, sürdürülemez kitle turizmi uygulamalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır (Milano, 2017, s. 5).

Avrupa'da turizm doygunluğunun neden olduğu hoşnutsuzluk, çeşitli şekillerde kendini göstermektedir. Bu hoşnutsuzluğun temel nedeni aşırı turizm ile yerleşim alanlarındaki popülasyon artışıdır. Popülasyon artışı tüm dengeleri alt-üst etmekte ve ziyarete açık olan kentlerin olağan durumlarını ters yüz etmektedir. Özellikle Avrupa kentleri cazip destinasyonlar olarak başı çekmekte ve popülasyon kendi nüfus sayısının katbekat yukarısına çıkmaktadır. Örneğin, Amsterdam: 2018'de 19 milyon turist, 850.000 nüfuslu bir şehirde yoğun bir kalabalık yarattı. Turist sayısı, yerel nüfusun yaklaşık 22 katı, Barcelona: Yılda 30 milyon turist, şehrin nüfusunu (1,6 milyon) neredeyse 20 kat aşıyor. Bu durum, kiralarda %50'lik bir artışa neden oldu. Floransa: Yılda 14 milyon turist, şehrin nüfusunu (380.000) 37 kat geçiyor. Tarihi merkezdeki konutların %20'si kısa süreli kiralara ayrılmış durumda. Prag: Şehrin nüfusu 1,4 milyon iken, turist sayısı özellikle tarihi merkezde yoğun bir baskı oluşturuyor. Turistler, yerel halkın yaşam alanlarını daraltıyor. Sonuç olarak, bu şehirlerde nüfus artışı değil, turist sayısında aşırı artış söz konusu. Bu durum, yerel halkın yaşamını zorlaştırıyor ve şehirlerin sürdürülebilirliğini tehdit ediyor (Henley, 2020). Bunlarla birlikte yaşam koşullarının yerli halk aleyhinde olması nedeniyle turistlere karşı protesto ve tepki gösterileri düzenleniyor (Vagena, 2021, s. 3; Karahan, Öztürk, 2020, s. 194; BBC News, 2017).

Turizmin yerel topluluklar üzerindeki etkisini anlamak için genellikle sosyal değişim teorisi, teorik bir temel olarak kullanılır. Bu teori, bireyler ve gruplar arasındaki kaynak değişimini, "aktörlerin birbirlerine değerli kaynaklar sunduğu" bir etkileşim süreci olarak ele alır (Aap, 1992, s. 668). Sonuç olarak, sakinler refahları ve ekonomik statüleri için faydalar maliyetlerden daha yüksekse turizmi olumlu algırlar. Bu tür sakinler turizm gelişimini desteklemeye isteklidir. Öte yandan faydalardan daha fazla maliyet deneyimleyen sakinler, turizm gelişimini sorunlu olarak görecektir (Kulualp ve Sarı, 2018, s. 646- 647).

Sosyal değişim teorisinin genellikle dikkate aldığı üç ana yön vardır: Ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel. Öte yandan turizm, yaşam maliyetini artırdığı için sakinler arasında olumsuz görüşlere yol açar (McGehee ve Andereck, 2004, s. 134).

Destinasyonlar daha popüler hale geldikçe, doğal ekosistemler tatil köyleri, marinalar ve diğer turizm altyapılarını barındıracak şekilde dönüştürülüyor. Turizm gelişimi, yeterince düzenlenmediğinde mangrovlar ve kaplumbağa yuvalama plajları gibi kritik yaban hayatı yaşam alanlarını yok edebilir.

Uygun atık ve su arıtma sistemleri ve sürdürülebilir enerji üretimi olmadan, bu gelişmeler faaliyete geçtiğinde çevresel hasara neden olabilir (<https://sustainabletravel.org/what-is-overtourism>, 2024). Daha fazla ziyaretçi akışı, yalnızca trafik sıkışıklığı ve otoyollardaki yoğunluğa değil, aynı zamanda suç oranlarındaki artışa ve özellikle turistlerin düzensiz davranışlarından kaynaklanan küçük ihlallere de yol açmaktadır. Bu tür ihlaller, genellikle yerleşim alanlarındaki kiralık tatil evlerinde meydana geldiğinden, yerel sakinler için büyük bir rahatsızlık kaynağı oluşturmaktadır. Bildirilen diğer sorunlar arasında mağazalarda, koy cephelerinde ve diğer alanlarda kalabalıklaşma ve park yeri rekabeti yer alır (Lindberg ve Johnson, 1997, s. 94- 95).

Diğer yandan, Turizm geliştirilmesi, kaynakların başka ekonomik amaçlar için kullanılmaması gerektiğini gösteren fırsat maliyeti kavramını gündeme getirir. Ayrıca, turizmin diğer ekonomik faaliyetlerin yerini almasıyla "yer değiştirme etkisi" oluşabilir. Yüksek altyapı maliyetleri, turizm yatırımlarının riskleri, sezonluk nedeniyle iş güvencesizliği ve turizme bağımlılığın olumsuz etkileri gibi ekonomik zorluklar da vardır. Turizm sektörü, ekonomik kırılganlık yaratabilir çünkü talep turistlerin gelirleri ve tercihleriyle bağlantılıdır, bu da yerel ekonomi için tehlikeli bir bağımlılık oluşturabilir (Frent, 2016, s. 32- 33).

Turizm destinasyonlarında yerel halkın turizm gelişimine yönelik algı ve tutumlarını açıklamak için çeşitli modeller geliştirilmiştir. Bunlardan biri, Doxey'in 1975'te öne sürdüğü "Irridex Modeli" (Tolerans Yaklaşımı), turizmin yerel topluluk üzerindeki etkilerini ve halkın turizme karşı artan hoşnutsuzluğunu aşamalı olarak ele alır. Diğer bir model ise Butler'ın 1980'de ortaya koyduğu "Turizm Yaşam Eğrisi" (Yaşam Döngü Modeli), bir destinasyonun turizm açısından geçirdiği evreleri (keşif, katılım, gelişme, doygunluk, düşüş vb.) inceleyerek sürdürülebilirliği değerlendirir. Bu modeller, turizmin sosyal ve ekonomik etkilerini anlamada önemli bir çerçeve sunar (Filiz ve Yılmaz, 2017, s. 1803- 1804).

Doxey'in turist-yerel halk ilişkisi modeline göre, turizmin bir bölgedeki gelişim süreci dört aşamalı bir dönüşüm geçirir. İlk aşama olan "coşku" döneminde, turistlerin bölgeye yeni gelmeye başlamasıyla yerel halk ekonomik kazanç beklentisiyle büyük bir heyecan ve olumlu yaklaşım sergiler. Ancak zamanla turist sayısının artmasıyla birlikte bu coşku yerini "ilgisizlik" evresine bırakır; turizm artık olağan bir faaliyet haline gelir ve halkın turizme olan ilgisi azalır. Turizmin plansız ve kontrolsüz büyümesiyle birlikte "rahatsızlık" aşaması baş gösterir; bu dönemde doğal ve sosyal çevrede oluşan tahribatlar nedeniyle yerel halk turistleri, turizm sektörünü ve yerel yönetimleri suçlamaya başlar. Son aşama olan "düşmanlık" evresinde ise turistlere karşı hoşgörü tamamen azalır ve yerini kızgınlık, tahammülsüzlük ve kin gibi olumsuz duygulara bırakır. Bu süreçte yaşanan fiyat artışları, altyapı yetersizlikleri ve kültürel erozyon gibi sorunların tümü turizme bağlanır ve turistlerle yerel halk arasındaki ilişkiler iyice gerilir (Gürbüz, 2002, s. 52- 53).

Özetle, Doxey'in Tolerasyon Modeli, yerel halkın turizme ve turistlere karşı tutumlarının, turizmin gelişmesi ve turist sayılarıyla ilişkili olduğunu ortaya koyar. Model, yerel halkın coşku aşamasından

düşmanlık aşamasına kadar uzanan öfke seviyelerinin, turist sayıları ve turistlerin yerel yaşam kalitesi üzerindeki baskılarına bağlı olduğunu gösterir. Turist sayıları arttıkça, yerel halkın turistlere karşı gerginliği de artar. Bu tutum değişiklikleri, ekonomik, sosyo-kültürel ve psikolojik faktörlerden etkilenir.

Butler'ın Turizm Yaşam Döngüsü Modeli'ne göre ise bir turizm destinasyonu zaman içinde belirli aşamalardan geçerek evrimleşir. Model, bir bölgenin turizm açısından geçirdiği değişimleri anlamamıza yardımcı olur.

Başlangıçta destinasyon keşif aşamasındadır. Bu dönemde bölgeye çok az sayıda turist gelir. Genellikle maceraperest gezginler tarafından ziyaret edilen bu yerlerde turizm henüz gelişmemiştir. Yerel halkın turizme katılımı sınırlıdır ve doğal çevre bozulmamış haldedir. Zamanla destinasyon katılım aşamasına geçer. Yerel halk turizm faaliyetlerine dahil olmaya başlar. Küçük pansiyonlar ve basit hizmetler ortaya çıkar. Turist sayısı yavaş yavaş artar, ancak henüz büyük bir değişim yaşanmaz. Gelişme aşamasında ise destinasyon hızla değişir. Dış yatırımcılar bölgeye ilgi gösterir ve büyük oteller, turistik tesisler kurulur. Turizm, bölge ekonomisi için önemli bir gelir kaynağı haline gelir. Ancak bu hızlı büyüme, yerel kültür ve doğal çevre üzerinde baskı oluşturmaya başlar. Konsolidasyon aşamasında turizm sektörü olgunlaşır. Büyüme hızı yavaşlar, ancak bölge artık tam anlamıyla bir turizm merkezi haline gelmiştir. Bu dönemde aşırı yapılaşma ve çevre sorunları görülebilir. Doygunluk aşamasına gelindiğinde turist sayısı zirveye ulaşır ve artık daha fazla büyüme olmaz. Rekabet arttığı için fiyatlar düşer, kalite sorunları ortaya çıkabilir. Turizmin çevre ve toplum üzerindeki olumsuz etkileri belirginleşir. Son olarak destinasyon düşüş ya da yeniden canlanma aşamasına girer. Eğer önlem alınmazsa turist sayısı azalır ve bölge eski cazibesini kaybeder. Ancak doğru stratejilerle (yeni atraksiyonlar, sürdürülebilir turizm politikaları gibi) destinasyon yeniden canlandırılabilir ve turizm hareketliliği artırılabilir (Bölükbaş ve Ünüvar, 2023, s. 43-44).

Doxey modelinde yerel halkın turizme ve turistlere karşı olumsuzluklardan dolayı geliştirmiş olduğu tepkimeleri/duyguları anlamaya çalışırken, Butler turizmden dolayı bölgelerin nasıl değişime uğradığını çözümlemeye çalışır.

5. Aşırı turizme Karşı Tepkiler ve Tedbirler

Avrupa'da son yıllarda aşırı turizme karşı yerel halklar tarafından büyük tepki duyulmaktadır. Daha önceki yıllarda gelir ve istihdam kaynağı olarak görülen turizm ve turistler artık istenmemektedir. Sessiz olarak gösterilen tepkiler yıllar içinde toplu eylemlere dönüşmüştür.

İspanya, yılda 80 milyon turist ağırlayan bir ülke olarak artık turizmden bıkkınlık aşamasına girmiştir. Özellikle Bask ve Katalonya bölgelerinde, turistlere yönelik saldırılar, bisiklet lastiklerinin patlatılması ve "evlerinize dönün" mesajları veren eylemler yaşanmıştır. Mayorka, Barselona ve San Sebastian gibi bölgelerde, yoğun turist trafiği nedeniyle su kıtlığı, altyapı sorunları, artan kiralar, trafik ve gürültü gibi sorunlar, yerel halkın turistlere karşı tepkisini artırmıştır. Bu durum, Doxey'in modelinde belirtilen

düşmanlık aşamasını örneklemektedir (Üngüren, 2022).

Bu aşamaların süresi veya her toplumun tüm aşamalardan geçip geçmeyeceği belirsizdir ve dikkatle incelenmesi gereken bir konudur. Sürdürülebilir turizm gelişiminin temel amacı, artan ekonomik fırsatlar, yerel toplumun kültürel ve doğal mirasının korunması ve gelişmiş bir yaşam kalitesi yoluyla etkilenenlerin refahını artırmaktır. Bu anlamda, sürdürülebilir stratejiler kabul edilebilir veya arzu edilen sosyal ve biyofiziksel koşulları belirlemeyi ve yönetmeyi amaçlar (McCool & W. Lime, 2001, s. 385).

Aşırı turizme maruz kalan beldeler sürdürülebilirlik bağlamında birtakım kararlar alarak sürecin yerel halk üzerinde yarattığı olumsuz etkileri azaltmaya çalışmaktadırlar. Örneğin, Yunanistan, Santorini adasına yapılan Kruvaziyer ziyaretçi sayısını günlük 8.000 ile sınırlandırdı. İspanya'da Barselona Belediye başkanı Ada Colau, yeni bir turist vergisi getirmeyi ve ziyaretçi sayısını sınırlamayı önerdi. Hollanda Amsterdam Belediyesi, turistleri popüler yerlerden uzaklaştırmak için yaratıcı çözümler geliştirdi. Amsterdam Şehir Kartı'ndaki verileri kullanarak turist davranışlarını analiz etti ve sıklıkla azaltmak için stratejiler oluşturdu. Turistlere sabah tekne turu yapmalarını önererek kalabalıktan kaçınmalarını sağladı. Popüler yerlerdeki kuyrukları canlı yayınlayarak ziyaretçileri farklı zamanlarda veya farklı yerlere gitmeye teşvik etti. Daha uzak yerleri yeniden markalayarak (örneğin, Zandvoort'u "Amsterdam Beach" olarak adlandırarak) turistleri bu bölgelere çekti. Toplu taşıma hizmetlerini genişleterek daha uzak yerlere ulaşımı kolaylaştırdı (Coffey, 2017). 2016 yılından beri İtalyan Hükümeti Turizm Kurulu mümkün olduğunca toplu taşıma araçlarıyla İtalya'nın En Güzel Köyleri gibi daha küçük, daha az ziyaret edilen yerlere yavaş turizmi aktif olarak teşvik ediyor; böylece Roma, Floransa, Venedik ve Cinque Terre gibi popüler noktadaki stresi azaltıyor; Venedik, 2024'te yoğun tatil dönemlerinde denemek üzere yetişkin başına 5 avroluk bir giriş ücreti getirmeye hazırlanıyor (Dattani, 20224).ç

Sonuç

Aşırı turizm, sosyal politika ile doğrudan bağlantılı bir konudur çünkü turizmin aşırı yoğunluğu, yerel toplumların sosyal, ekonomik ve kültürel yapısını derinden etkiler. Sosyal politika, toplumun refahını artırmayı, eşitsizlikleri azaltmayı ve sürdürülebilir kalkınmayı hedeflerken, aşırı turizm bu hedefleri tehdit edebilen bir olgudur. Aşırı turizm, yerel halkın yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilir. Turist yoğunluğu nedeniyle artan kiralar, temel ihtiyaçların fiyatlarının yükselmesi ve altyapının yetersiz kalması, yerel halkın refahını düşürür. Sosyal politika, bu sorunları çözmek için konut politikaları, fiyat denetimleri ve kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi gibi önlemler alabilir.

Turizm sektörü genellikle düşük ücretli ve mevsimsel işler sunar. Aşırı turizm, yerel halkın düşük ücretlerle çalışmasına ve gelir eşitsizliğinin artmasına neden olabilir. Sosyal politika, adil ücret politikaları, istihdam garantileri ve mesleki eğitim programlarıyla bu eşitsizlikleri azaltmayı hedefleyebilir. Ayrıca, aşırı turizm yerel kültürün erozyona uğramasına ve toplumsal dokunun

bozulmasına neden olabilir. Sosyal politika, kültürel mirasın korun(ması, yerel halkın turizmden daha fazla faydalanması ve kültürel kimliğin sürdürülmesi için programlar geliştirebilir.

Çevresel açıdan, aşırı turizm doğal kaynakların aşırı kullanımına ve çevre kirliliğine yol açarak yerel halkın yaşam koşullarını olumsuz etkiler. Sosyal politika, çevresel adaleti sağlamak ve sürdürülebilir turizm uygulamalarını teşvik etmek için düzenlemeler yapabilir. Aşırı turizm, yerel halkın turizme karşı direnç geliştirmesine de neden olabilir. Sosyal politika, yerel toplumun karar alma süreçlerine katılımını artırarak, turizm planlamasında daha dengeli ve katılımcı bir yaklaşım benimseyebilir.

Turist yoğunluğu, sağlık, eğitim ve ulaşım gibi kamu hizmetlerinin yerel halka yetersiz kalmasına da neden olabilir. Sosyal politika, bu hizmetlerin turizm baskısından korunması ve yerel halkın ihtiyaçlarının önceliği için önlemler alabilir. Sonuç olarak, aşırı turizm, sosyal politikanın odaklandığı temel konular olan refah, eşitlik, sürdürülebilirlik ve toplumsal adalet ile doğrudan ilişkilidir. Sosyal politika, aşırı turizmin olumsuz etkilerini azaltmak ve turizmin yerel toplumlar için daha adil ve sürdürülebilir hale getirilmesi için kapsamlı stratejiler geliştirebilir. Bu hem yerel halkın refahını artırır hem de turizmin uzun vadede sürdürülebilir olmasını sağlar.

Son olarak, Avrupa ile Türkiye arasında aşırı turizme olan tepkiler bağlamında derin farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu farklılıklar irdelendiğinde, protesto biçimleri, eylemler, tepkiler, hukuki önlemler, turist profili farklılık göstermektedir. Bu durumu analiz edildiğinde Türkiye’de yerel yönetimlerin ve başa gelen hükümetlerin turizmi sanayinin diğer kolu ya da gelir (döviz) getiren önemli bir kaynak olarak gördüklerinden dolayı aşırı turizmin yan etkileri göz ardı edilmesi tercih edilmektedir.

Kaynakça

AAP, J. (1992). *Residents' Perceptions On Tourism Impacts*. Annals of Tounsm Research, 19, s. 665- 690.

Agyeiwaah, E. (2020), "Over-tourism and sustainable consumption of resources through sharing: the role of government", International Journal of Tourism Cities, Vol. 6 No. 1, pp. 99-116.

Alaeddinoğlu, F., Turker, N., & Can, A. S. (2016). *The Impact of Tourism on Resident's Quality of Life: The Case of Van, Turkey*. International Conference on Hospitality Leisure, Sports, and Tourism. Kyoto- japan.

Alexis, P. (2017). "Over-Tourism and Anti-Tourist Sentiment: An Exploratory Analysis and Discussion," Ovidius University Annals, Economic Sciences Series, Ovidius University of Constantza, Faculty of Economic Sciences, vol. 0(2), pages 288-293.

Aylan, F. K., Aylan, S. (2020). *Aşırı Turizm Kavramının Farklı Boyutlarıyla İncelenmesi: Instagram’da Paylaşılan Fotoğraf ve Yorumların İçerik Analizi*. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 8(1),584-607.

Avcı, N. (2007). *The Importance Of Carrying Cappacity In Tourism*. Ege Academic Review, 7(2), 485-501.

BBC News Türkçe. (2017, Ağustos 22). Mart Salı, 2025 tarihinde [bbc.com: https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-41005770](https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-41005770) adresinden alındı

Bilgiçli, İ., & Ertürk, S. (2022). *Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Karasu’da Ekoturizmin Çevre Etkilerinin İncelenmesi*. Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi, 5(8), s. 110- 1129.

Bilgiçli, İ., & Yıldırğan, R. (2022). *Aşırı Turizm Ve Turizm Karşıtlığı Üzerine Bir Değerlendirme: Çeşme Örneği*. International Journal of Eurasia Social Sciences, 13(48), s. 566- 586.

Coffey, H. (2017, Ekim 23). Independent. Mayıs 05, 2025 tarihinde Independent.co.uk: <https://www.independent.co.uk/travel/news-and-advice/amsterdam-overtourism-solution-tourists-technology-van-gogh-museum-canal-boat-rides-a8015811.html> adresinden alındı

Çam, O., & Çelik, C. (2022). *Aşırı Turizm Kapsamında Turistlere Yönelik Olumsuz İfadeler, Yapılan Eylemler ve Bunların Turizme Yansımalarının Değerlendirilmesi*. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(1), s. 66- 84.

Çetinoğlu, D., & Uygur, S. M. (2020). *Aşırı Turizm Sorununa Çözüm Olarak Pazarlamama Stratejileri Kullanılabilir Mi? Pamukkale Örneği*. İşletme Araştırmaları Dergisi, 12(3), s. 3008- 3026.

Çolak, O., Kiper, V. O., & Batman, O. (2020). *Ölçüsüz Turizm'e (Over-Tourism) Dair Kavramsal Bir Yaklaşım*. Akademik Araştırmalar Ve Çalışmalar Dergisi (AKAD), 12(23), 609-621.

Frent, C. (2016). *An Overview On The Negative Impacts Of Tourism*. Journal of tourism – studies and research in tourism (22), s. 32- 37.

Gürbüz, A. (2002). *Turizmin Sosyal Çevreye Etkisi Üzerine Bir Araştırma*. Teknoloji(1- 2), s. 49- 59.

Henley, J. (2020, Ocak 25). The Guardian. Mart 03, 2025 tarihinde Theguardian.com: <https://www.theguardian.com/world/2020/jan/25/overtourism-in-europe-historic-cities-sparks-backlash> adresinden alındı

Higgins-Desbiolles, F. (2020). *The “war over tourism”: challenges to sustainable tourism in the tourism academy after COVID-19*. Journal of Sustainable Tourism, 29(4), 551–569.

Jacobsen, K, S, Iversen, N. Hem, L. (2019). *Hotspot crowding and over-tourism: Antecedents of destination attractiveness*, Annals of Tourism Research, Volume 76, Pages 53-66,

Karahan, S., & Öztürk, Y. (2020). *Overtourism” Kavramına Etimolojik BirYaklaşım*. Journal of Tourism and Gastronomy Studies (Özel sayı: 4), s. 191- 203.

Koh, E. and Fakfare, P. (2020), *“Overcoming “over-tourism”: the closure of Maya Bay”*, International Journal of Tourism Cities, Vol. 6 No. 2, pp. 279-296.

Kulualp, H., & Sarı, Ö. (2019). *Destekleme Davranışı ve Sosyal Değişim Teorisi Kapsamında Kırsal Turizmin Etkilerinin Değerlendirilmesi*. MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(1), 643-666.

Kušcer, K., & Mihalic, T. (2019). *Residents’ Attitudes towards Overtourism from the Perspective of Tourism Impacts and Cooperation—The Case of Ljubljana*. Sustainability, 2019, 11(6), s. 02- 16.

McCool, F. S., & Lime, W. D. (2001). *Tourism Carrying Capacity: Tempting Fantasy or Useful Reality?*. Journal of Sustainable Tourism, 9(5), s. 372- 388.

Mcgehee, G. N., & Andereck, L. K. (2004). *Factors Predicting Rural Residents’ Support of Tourism*. Journal of Travel Research, 43, s. 131- 140.

Milano, C. (2017). *Overtourism and Tourismphobia: Global trends and local contexts. Barcelona/ıspanya*. The Ostlea School of Tourism and Hospitality.

Lindberg, K., Johnson, R. L.. (1997). *The Economic Values Of Tourism’s Social Impacts*. Annals of Tourism Research, 24(1), s. 90- 116.

Özgürel, G., ve Yılmaz, O. K. (2021). *Aşırı Turizmde Kalabalık Yönetimi: Belediyeler Tarafından Kullanılabilecek Akıllı Turizm Uygulamaları*. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(42), 1594-1620.

Rasoolimanesh, S.M. and Seyfi, S. (2021), "*Residents' perceptions and attitudes towards tourism development: a perspective article*", Tourism Review, Vol. 76 No. 1, pp. 51-57.

Üngüren, E. (2022, Temmuz 01). Linked İn. Şubat 17, 2025 tarihinde Linked İn: <https://tr.linkedin.com/pulse/turizmde-doxeyin-tolerasyon-modeli-irridex-model-engin-%C3%BCng%C3%BCren> adresinden alındı

Peeters, P., Klijs, J., Milano, C., & Gössling, S. (2018).. *Overtourism: Impact and possible policy responses*. Research for TRAN Committee. Eu Parliament.

Saveriades, A. (2000). *Establishing the social tourism carrying capacity for the tourist resorts of the east coast of the Republic of Cyprus*. Tourism Management, 21, s. 147- 156.

Hugues Seraphin, Paul Sheeran, Manuela Pilato. (2018). "Over-tourism and the fall of Venice as a destination. Journal of Destination Marketing & Management, Volume 9, Pages 374-376,

Sustainable Travel International. (2024, Ağustos 15). Şubat 07, 2025 tarihinde sustainabletravel.org: <https://sustainabletravel.org/what-is-overtourism/> adresinden alındı

Szromek, R. A., Kruczek, Z., & Walas, B. (2020). *The Attitude of Tourist Destination Residents towards the Effects of Overtourism—Kraków Case Study*. Sustainability, 12(1), s. 01- 17.

Vagena, A. (2021). *Overtourism: Definition and Impact*. Academia Letters, s. 01- 06.
Walmsley, A. (2017). *Overtourism And Underemployment: A Modern Labour Market Dilemma*", Responsible Tourism in Destinations 13 – Tackling Overtourism – Local Responses, (s. 01- 15). Hannesarholt, Reykjavik, Iceland.

Yıldız, E., & Yarkıcı, S. (2024). *Aşırı Turizm ve Aşırı Turizmle Mücadele Eden Destinasyonlar*. International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR), 11(105), 623–633.

Yılmaz, Ö. D., & Filiz, A. (2017). *Turizm Gelişim Yaklaşımları Kapsamında Yerel Halkın Turizme Yönelik Algı Ve Tutumları: Mazi Köyü-Türkbükü Karşılaştırmalı Analizi*. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(2), 1799-1824.

Yumuk, Y., & Altıntaş, V. (2019). *Bodrum'da Yaşayan Yerel Halkın Kentsel Yaşam Kalitesi Algılarının Aşırı Turizm (Overtourism) Kapsamında Değerlendirilmesi*. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12, 90-102.

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Toplumsal Politika Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir.